

วารสาร มจร

เพชรบุรีปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU PHETCHABURI REVIEW

P-ISSN: 2773-9295 ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564)

E-ISSN: Vol.4 No.1 (January - June 2021)

๐๓ วัตถุประสงค์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์ รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)*
 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

✧ เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

65/1 หมู่ 6 ตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทร.032-400-391 โทรสาร. 032-400-391 E-mail: phetchaburi@mcu.ac.th

✧ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระวิสุทธีวรกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✧ บรรณาธิการบริหาร

พระพิพิธพัชรโรดม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✧ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระครูวัชรสุวรรณาทร,ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✧ กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล สุยะพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร. รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร. สัตยญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เบลูจมาศ สุขสถิตย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทักษฎา วรรณบวรเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ประณีต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสนาะ กลิ่นงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรชัย เย็นเปรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

๐๓ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
พระสมุห์อาคม อาคมธีโร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
นายอนุชา พละกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
นายมะลิ ทิพย์ประจง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระใบฎีกาสุชินนะ อนินฺชิตโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
พระยุงยุทธ กตธูโร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

พระวรพงษ์ ธมมวิไล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

นางสาวอภิษฎา ฤกษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

นางสาวนิรวรรณ ทองมี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✎ ฝ่ายกฎหมาย

นายสมโภชน์รัฐ แก้วน่วม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✎ ออกแบบปก

นางสาวนันทิยา พวงไฟโรจน์

นายเอกพจน์ มหิมา

✎ จัดรูปเล่ม

นายอนุชา พลทะกุล

✎ โรงพิมพ์

บริษัท เพชรภูมิการพิมพ์ จำกัด

ถนนเพชรเกษม ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทรศัพท์: 032-425-310, Fax : 032-425-310 E-mail: petchpoom2561@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2564 เล่มนี้เป็นปีที่ 4 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index -TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระพิพิธพัชโรตม

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
แนวทางการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2	1
THE GUIDELINES FOR INTERNAL SUPERVISION ADMINISTRATION OF LEARNING MANAGEMENT FOR SCHOOLS UNDER PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2	
<i>วัลลภา สมฤทธิ์, สุวดี อุปปินใจ และประเวศ เวชชะ</i>	
การขยายสายพันธุ์วัวชนในชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนหนองเพ็งกรอ ตำบลเสือหึ่ง อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช	15
EXTENSION OF BULL FIGHTING BREEDS IN THE COMMUNITY: A CASE STUDY NONG PHENG KRO COMMUNITY SUEA HUENG SUB-DISTRICT CHIAN YAI DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
<i>วีรชน ชูเสือหึ่ง, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เตโช แชน้ำแก้ว และ อุดมศักดิ์ เตโชชัย</i>	
ดีเกร์ฮูลู: การสืบทอดวัฒนธรรมศิลปะการแสดง กรณีศึกษาชุมชนบ้านดงกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส	29
DIKIR HULU: THE HERITAGE OF PERFORMING ARTS. CASE STUDY OF BAAN DOO KU COMMUNITY, BACHO SUB-DISTRICT, BACHO DISTRICT, NARATHIWAT PROVINCE	
<i>นุรไรซา วาและ, พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์, เมธิรา ไกรนที และจิตติมา ดำรงวัฒนะ</i>	
ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในจังหวัดเพชรบุรี	45
NON-TRADITIONAL THREATS IN PHETCHABURI	
<i>อนุชา พละกุล และ ดาวนภา เกตุทอง</i>	

สารบัญ (ต่อ)

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอนุบาลแม่ฟ้าหลวงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 59

THE GUIDELINES FOR PARTICIPATORY ADMINISTRATION OF ANUBAN MAE FAH LUANG SCHOOL UNDER CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ธนวรรธก์ โชติบุญ, ไพรง รัตน์ชวงศ์ และ สุวดี อุปปีนใจ
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

75

ดีเกิร์ฮูลู: การสืบทอดวัฒนธรรมศิลปะการแสดง กรณีศึกษาชุมชนบ้านดุกู
ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส*

DIKIR HULU: THE HERITAGE OF PERFORMING ARTS. CASE STUDY OF
BAAN DOO KU COMMUNITY, BACHO SUB-DISTRICT,
BACHO DISTRICT, NARATHIWATPROVINCE

นุรไรซา วาและ

Nurraisa Walaeh

พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์

Pongprasit Onchan

เมธิรา ไกรนที

Maytira Krainatee

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: jittima_dam@nstru.acth

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการแสดงดีเกิร์ฮูลู และศึกษาวิธีการสืบทอดดีเกิร์ฮูลูชุมชนบ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับดีเกิร์ฮูลูในเขตบ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 11 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลรอง จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อใช้สำรวจข้อมูล การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการแสดงดีเกิร์ฮูลูชุมชนบ้านดุกู พบว่า จะประกอบด้วย 1.1) ผู้แสดง ที่จะทำหน้าที่แสดง 1.2) ลูกคู่ที่ทำหน้าที่บรรเลงดนตรีและมีลูกคู่ที่ทำหน้าที่รำยรำมือ 1.3) เครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงดนตรี 1.4) เพลงที่ใช้ขับร้องเพื่อประกอบการแสดงให้สมบูรณ์ และ 1.5) การแต่งกายของการแสดงดีเกิร์ฮูลูที่สามารถเพิ่มสีสันของการแสดง 2) วิธีการสืบทอดดีเกิร์ฮูลูชุมชนบ้านดุกู 2.1) ด้านการสะสมวัฒนธรรม การสะสมวัฒนธรรม

* Received 13 June 2021; Revised 28 June 2021; Accepted 29 June 2021

จะต้องเกิดจากคนรุ่นเก่า ๆ เก็บสะสมเครื่องดนตรีหรืออุปกรณ์ การแต่งกาย เพลง และเทคนิค การขับร้อง เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ 2.2) ด้านการสืบต่อทางวัฒนธรรม นำคณะดีกรีฮูลูไป แสดงยังโรงเรียนหรือแสดงให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้ดู เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เห็นคุณค่าของ วัฒนธรรมที่ดั้งเดิม 2.3) ด้านการปรับปรุงและเผยแพร่วัฒนธรรม เป็นการนำวัฒนธรรมมา ปรับปรุงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ทำให้การแสดงน่าสนใจ และนำวัฒนธรรมในชุมชนไป เผยแพร่ยังต่างประเทศ

คำสำคัญ: ดีกรีฮูลู, การสืบทอดวัฒนธรรม, ศิลปะการแสดง, ชุมชนบ้านดุกู

Abstract

The objectives of this article were to study the components of Dikir Hulu. And to learn the method of inheritance of Dikir Hulu, Ban Dooku Community, Ba Cho Sub-district, Ba Cho District, Narathiwat Province. It is qualitative research. The key informants were two groups of people related to Dikir Hulu in Ban Du Ku District, Ba Cho Sub-district, Ba Cho District, Narathiwat Province, group 1, 11 key informants, and group 2, 5 secondary informants. Specific selection Interviews and non-participant observations were used to explore the data. Field data collection by content analysis The results of the research were as follows: 1) The composition of the Dikir Hulu in the Ban Doo Ku community was found to consist of: 1.1) performers who performed the performances, 1.2) couples who performed music and teams who performed hand dances. 1.3) the instruments used in the music performance, 1.4) the songs used for singing to complete the performance, and 1.5) the costumes of the Dikir Hulu that can enhance the color of the performances; 2) the method of inheriting the Dikir Hulu, Ban Dooku Community 2.1) Cultural collection The accumulation of culture must come from the older generation collecting musical instruments or equipment, dress, music, and singing techniques. For future generations to learn. 2.2) In terms of cultural succession, Bring the Hulu troupe to school and show them to the younger generation. For the new generation to see the value of a good culture, it brings culture to improve to match the current era. make the show exciting and bring the culture in the community to spread abroad.

Keywords: Dikir Hulu, Cultural Inheritance, Performing Arts, Baan Doo Ku Community

บทนำ

ดีเกิร์ฮูถูกเป็นหนึ่งในศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในหมู่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นชายแดนใต้ตอนล่าง ศิลปะการแสดงแบบนี้มีลักษณะที่เป็นกลอนเพลงโต้ตอบ นิยมเล่นกันเป็นกลุ่มหรือหมู่คณะคล้ายกับการร้องเพลงลำตัด เนื้อเพลงส่วนใหญ่เป็นภาษาพื้นถิ่นคือภาษามลายูโดยมีเสียงดนตรีร่ำมะนาประกอบจังหวะ การละเล่นนี้นิยมแสดงในงานพิธีต่างๆ ของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ เช่น พิธีสุนัต งานมาแกบูโละ งานฮารีรายอ ฯลฯ เข้าใจว่ามีขึ้นครั้งแรกในท้องที่เหนือลำน้ำปัตตานี คือ ทิศฮู หรือทิศเหนือ ชาวบ้านจึงนิยมเรียกการแสดงนี้ว่า ดีเกิร์ฮู โดยจังหวัดปัตตานีถือเป็นแหล่งใหญ่ที่มีคณะดีเกิร์ฮูเกิดขึ้นหลายคณะก่อนที่จะแพร่ขยายไปยังบริเวณใกล้เคียงเช่นบางส่วนของจังหวัดสงขลา ยะลาและนราธิวาส ปัจจุบันคณะดีเกิร์ฮูล้วนได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ การแสดงของบางคณะถึงกับมีการเผยแพร่ตามสื่อโทรทัศน์รายการต่างๆ เช่น เป็นส่วนหนึ่งในการโฆษณาของบริษัทธุรกิจโทรศัพท์ที่นำเสนอเรื่องราวของสำนักท้องถิ่นผ่านศิลปะการแสดงพื้นบ้านหลากหลายรูปแบบ เป็นต้น (เปรมสิริ คักดีสูง และคณะ, 2550)

การสืบทอด หมายถึง การปลูกฝังค่านิยมที่ดี ซึ่งต้องเริ่มที่พ่อ - แม่ ควรเป็นตัวอย่างที่ดี อบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดีของสังคม การจัดวิชาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไว้ในหลักสูตรทุกระดับชั้น เพื่อเป็นการปลูกฝังและสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ตั้งแต่เด็ก ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่กระทรวงศึกษา และภาคเอกชน ได้แก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ การสนับสนุนส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอย่างจริงจัง โดยประสานงานกับหน่วยงานของจังหวัดหรือท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน ช่วยจัดงานฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีให้เป็นที่รู้จัก การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีไทย โดยใช้การท่องเที่ยว เช่น โครงการ Unseen Thailand เที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้ เป็นต้น (พิณทิพย์ ขาวปลื้ม, 2556)

การสืบทอดวัฒนธรรมศิลปวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับชุมชนบ้านคู เนื่องจากดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ย่อมก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นชาติไทย ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของคนรุ่นหลัง ด้วยการศึกษาด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้านเปรียบเสมือน “กระจกเงา” ที่สะท้อนให้มนุษย์ได้เราหันมาสำรวจและรู้จัก “รากเหง้า” ของตนเองอีกทั้งการได้ศึกษาเรียนรู้และการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อจิตสำนึกทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนบ้านคูและประเทศชาติอย่างยั่งยืนและเข้มแข็งได้ เป็นต้น (อุษณีย์ ฐวโชติ และคณะ, 2556)

ชุมชนบ้านคู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเป็นการ

แสดงถึงวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและแฝงไว้ซึ่งความงดงามของภูมิ ปัญญาชาวบ้าน ที่ถ่ายทอดมาเป็นเอกลักษณ์สืบทอดต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญและ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งลักษณะของสังคมที่มีความแตกต่างกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สิ่งที่สำคัญของศิลปะการแสดงพื้นบ้านนั้นไม่ได้เป็นเพียงแต่เครื่องช่วย ให้เกิดความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันของสังคมและยังมีอิทธิพลต่อทุกสังคมของคนอีกหลายกลุ่ม นอกจากนี้ยังจัดเป็นศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่มีพื้นฐานมาจากอารมณ์ และ ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก เรื่องราวต่าง ๆ และวิถีชีวิตที่ดำเนินตามครรลองตามความเชื่อทางศาสนาของคนแต่ละท้องถิ่นด้วยเช่นกัน และจะมีส่วนกระตุ้นให้คนในสังคมมีจิตสำนึกและเป็นสื่อในการ ถ่ายทอดข้อมูลและรณรงค์โครงการต่าง ๆ ของรัฐสู่ชุมชน เพื่อประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจของคน ในชุมชนแต่ละท้องที่ ศิลปะการแสดงพื้นบ้านได้เป็นของคู่บ้านคู่เมืองมาแต่โบราณ ในพื้นที่บ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส ได้ปรากฏศิลปะการแสดงพื้นบ้านหลายชนิดที่ยังคงสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน และมี บทบาทสำคัญต่อชีวิต เศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ คือ การแสดงเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลู หรือ บางครั้งอาจเรียกว่า ลิเกฮูลู (อุษณีย์ ฐวโชติ และคณะ, 2556)

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องดิเกร์ฮูลู: การสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านกรณีศึกษาชุมชนบ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เพราะในปัจจุบันดิเกร์ฮูลูในพื้นที่กำลังจะสูญหายและไม่ได้มีการจัดแสดงให้เห็นเหมือนสมัยก่อนจึงทำให้ผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบของการแสดงดิเกร์ฮูลูและศึกษาแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมดิเกร์ฮูลูชุมชนบ้านดุกู ให้คงอยู่ไว้ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและเรียนรู้ในเรื่องบริบทชุมชนหรือเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดและเหมาะสมสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการแสดงดิเกร์ฮูลูชุมชนบ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาวิธีการสืบทอดดิเกร์ฮูลูชุมชนบ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องดิเกร์ฮูลู: การสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านกรณีศึกษาชุมชนบ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับดิเกร์ฮูลูในเขตบ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส จำนวน 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มที่ 1 กลุ่มคณะดีเกิรฮูคคือหัวหน้าและผู้ดูแลคณะดีเกิรฮูคบ้านดุกุ จำนวน 1 คน และเยาวชน (ลูกศิษย์) ในคณะดีเกิรฮูคบ้านดุกุ จำนวน 10 คน เพื่อกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและแนวทางการอนุรักษ์ดีเกิรฮูคชุมชนบ้านดุกุ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รวมจำนวน 11 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ส่งเสริมสนับสนุนดีเกิรฮูคคือผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 จำนวน 1 คน และผู้นำศาสนาดารุลมามูร์ จำนวน 1 คน ผู้ประสานงาน จำนวน 1 คน นักวิชาการศึกษาดองคการบริหารส่วนตำบลบาเจาะ จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดุกุ จำนวน 1 คน เพื่อกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมดีเกิรฮูคบ้านดุกุ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง รวมจำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อใช้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับดีเกิรฮูค: การสืบทอดวัฒนธรรมศิลปะการแสดงกรณีศึกษาชุมชนบ้านดุกุ ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาสทั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มให้ข้อมูลหลัก โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนจึงยุติการเก็บ โดยมีวิธีการ ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด แบ่งเป็น

2.1 ศึกษาเอกสารแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสืบทอดวัฒนธรรมดีเกิรฮูค

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยอาศัยกรอบแนวคิดการวิจัยและผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแนวทางในการสัมภาษณ์ตามประเด็นการศึกษาเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การสืบทอดวัฒนธรรมดีเกิรฮูค

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับวิเคราะห์แนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมดีเกิรฮูค

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจด้านภาษา เนื้อหา

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไข เพื่อเตรียมเก็บข้อมูล

2.5 ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดลองความสมบูรณ์ของเครื่องมือก่อนจะนำไปแก้ไขและลงเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความงานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม มีขั้นตอนดังนี้

3.1 เตรียมตัวก่อนเข้าพื้นที่

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวคำถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเพื่อใช้แนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ขั้นตอนที่ 2 ประสานไปยังผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อเก็บข้อมูลการสืบทอดวัฒนธรรมเกี่ยวกับตีเกร์ฮูลู วิเคราะห์แนวทางการสืบทอดวัฒนธรรมตีเกร์ฮูลู นอกจากนี้แจ้งคณะตีเกร์ฮูลูในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสืบทอดวัฒนธรรมตีเกร์ฮูลู

3.2 การเข้าสู่สนามพื้นที่วิจัย

3.1 การสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลการสืบทอดวัฒนธรรมตีเกร์ฮูลูตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นที่วางไว้

3.3 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมคือการสังเกตลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ศึกษาเพื่อรับข้อมูลในระดับกว้าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำผลการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมมาเรียบเรียงแล้ววิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของการแสดงดีเกิร์ฮูลูชุมชนบ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

1.1 ผู้แสดงดีเกิร์ฮูลู ตุแกปาตง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการร้องบทกลอนกลายเป็นการเริ่มต้นที่จะร้องบทกลอนก่อนการแสดงอื่น ๆ ที่จะทำการแสดงต่อหลังจากตุแกปาตงขับร้องเสร็จแล้ว ตุแกลาหุหรือโต๊ะยอโร คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ร้องเพลง และเพลงที่จะใช้ในการร้องนั้นจะประกอบไปด้วยเพลงที่นักร้องแต่ละคนถนัด เช่น เพลงลูกทุ่ง สตริง หรือเพลงมาเล ตุแกกาโรระ คือผู้ที่ทำหน้าที่ร้องขับกลอนสดโต้ตอบฝ่ายตรงข้าม หรือการโต้ตอบแบบสด ๆ กันบนเวที และการแต่งกลอนแบบสด ๆ บนเวทีเพื่อการโต้ตอบเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการชมการแสดงผู้ได้ คือ เป็นฝ่ายที่ตั้งประเด็นขึ้นมาเพื่อแข่งขันเขาว์ปัญญากัน ซึ่งจะคล้ายคลึงกับการโต้ว่าที่นั่นเอง เพื่อให้เกิดการโต้ตอบกันไปมาในการแสดงดีเกิร์ฮูลูผู้ตอบ คือ เป็นฝ่ายตอบประเด็นที่ผู้ได้ตั้งไว้ ซึ่งประเด็นต่างๆที่ใช้ตอบจะมาจากคำถามหรือประเด็นที่มาจากผู้ได้หรือผู้ที่ตั้งประเด็นนั่นเอง และจะมีการตั้งประเด็นและการตอบไปในการแสดงดีเกิร์ฮูลูและดีเกิร์ฮูลูประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 10 กว่าคน เป็นผู้ขับร้อง 1-3 คน ส่วนที่เหลือจะเป็นลูกคู่และอาจจะมินิก้องภายนอกมาสมทบด้วยเพื่อให้เกิดสีสันและความชอบให้กับคนที่มารับชมดีเกิร์ฮูลู และเพื่อให้คนดูได้ฟังเพลงที่แปลกใหม่และต่างจากนักร้องในขณะดีเกิร์ฮูลูทำการแสดง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงการการแสดงดีเกิร์ฮูลู

1.2 ลูกคู่ในขณะดีเกิร์ฮูลู จะประกอบไปด้วย ลูกคู่ที่ทำหน้าที่บรรเลงดนตรี และลูกคู่ที่ทำหน้าที่รำรำมือหรือนือโปะ ลูกคู่ที่ทำหน้าที่บรรเลงดนตรีจะประกอบไปด้วย

รำมะนาใหญ่ รำมะนาเล็ก ฆ้อง ฉิ่ง ฉาบ ลูกแซ็ก ขลุ่ย แท็บ และลูกคู่ที่ทำหน้าที่รำรำมือหรือนือโป๊ะ ลูกคู่ที่ทำหน้าที่นี้มีประมาณ 10-11 คน ประกอบลีลาท่าทางตามจังหวะดนตรี และมีการรำรำมือและท่าทางที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละเพลงและของแต่ละคณะที่จะเลือกใช้การรำรำมืออย่างไร ในเพลงไหน และในแต่ละเพลงจะมีการรำรำมือที่ไม่เหมือนกัน เป็นต้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงลูกคู่ในส่วนการรำรำมือหรือการนือโป๊ะ

1.3 เครื่องดนตรี ที่ใช้บรรเลงเพลงในคณะติเก๋รูลู่จะมีเครื่องดนตรีและการทำหน้าที่ในแต่ละเครื่องดนตรีที่แตกต่างกัน เช่น รำมะนาใหญ่หรือบานอฮู เป็นเครื่องดนตรีหลักทำหน้าที่ควบคุมจังหวะเครื่องดนตรีทุกชนิด ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะแบบการตีเพื่อให้ได้จังหวะ รำมะนาเล็กหรือบานออาเนาะ เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ตีจังหวะกับรำมะนาใหญ่เพื่อให้เกิดจังหวะที่เข้ากับเครื่องดนตรีอื่น ๆ ฆ้อง เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ตีจังหวะเพื่อให้ได้จังหวะและทำนอง โหม่ง ทำหน้าที่ตบแต่งเสียงดนตรีให้เข้ากับจังหวะ ลูกแซ็ก เป็นเครื่องกระทบประกอบจังหวะหรือการเขย่าเพื่อให้ได้จังหวะที่สนุกสนาน แทมบูริน เป็นเครื่องที่ใช้โดยทั่วไปใช้เคาะประกอบจังหวะเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้กระทบกับฝ่ามือและการสั่นเขย่าเพื่อให้เกิดทำนอง ฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบบรรเลงดนตรีไทยทั่วไปซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่นำมากระทบกันเพื่อให้เกิดเสียงที่เป็นจังหวะ ฉาบ เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้กระทบในการขับตีเก๋รูลู่ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่มีขนาดใหญ่กว่า ขลุ่ย เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้เป่าให้เกิดเสียงประกอบที่น่าฟังมากขึ้น ซอสามสาย เป็นเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องสายที่ทำให้เกิดเสียงด้วยการใช้คันชักสีเข้ากับสายเพื่อให้ได้เสียงและทำนองในการแสดง เป็นต้น ดังภาพ ที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงเครื่องดนตรี

1.4 เพลง ที่ใช้ขับร้องในการแสดงตีเกร์ฮูลู จะมีเพลงนำที่ขับร้องโดยหัวหน้าคณะหรือเรียกอีกอย่างว่าปาดงซึ่งเป็นการขับกลอนก่อนการแสดงและการขับกลอนเพื่อโต้ตอบกัน เพลงร้องปกติที่ร้องโดยนักร้องทั่วไปในคณะตีเกร์ฮูลูซึ่งจะเป็นเพลงที่นักร้องแต่ละคนถนัดจะประกอบไปด้วยเพลงลูกทุ่ง สตรีง มาเลและเพลงอินโด และเพลงปิดหรือเพลงที่ใช้ร้องตอนจบการแสดงซึ่งจะใช้เพลง วาบูลในการร้องเพลงปิดซึ่งจะเป็นการร้องขอบคุณคนที่มารับชมการแสดงและการกล่าวคนโทษ ซึ่งจะมีการตอบโต้เพื่อให้เกิดสีสันในการแสดง และเพลงวาบูลแลคนร้องจะเป็นนักร้องคนไหนก็ได้ในการร้องเพลงนี้ เป็นต้น

1.5 การแต่งกาย ของการแสดงตีเกร์ฮูลู จะมีการแต่งกายแบบมลายูดั้งเดิม โดยการสวมใส่ชุดที่เป็นกางเกง ไม่ว่าจะผู้ชายหรือผู้หญิงจะมีการแต่งตัวที่เหมือนกัน โดยการดูจากสถานที่ที่ไปแสดง และบางสถานที่ ผู้หญิงจะแต่งตัวด้วยชุดบางนงหรือเสื้อคอกลมกับผ้าโสร่ง เพื่อให้การแต่งตัวเหมาะสมกับสถานที่ที่ไปแสดง และจะมีการโพกหัว ด้วยผ้าขาวม้าโกลก (กายน้ลือปะขอเลาะ) เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ของสามชายแดนใต้ และผ้าที่ใช้ตัดเย็บชุด จะใช้ผ้าสำหรับตัดชุดมลายูหรือผ้าบาติกในการตัดชุด และจะเลือกสีที่มีความเด่นชัดในการตัดชุดเพื่อความเด่นชัดตอนแสดง และสร้างสีสันจากการแต่งตัวให้น่าชื่นชมมากขึ้น

ภาพที่ 4 แสดงการแต่งกายของการแสดงดีเกิร์ฮูลู

2. วิธีการสืบทอดดีเกิร์ฮูลูชุมชนบ้านดุกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

2.1 ด้านการสะสมวัฒนธรรม การสะสมวัฒนธรรมจะต้องเกิดจากคนรุ่นเก่า ๆ เก็บสะสมเครื่องดนตรีหรืออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการขับร้องและการแสดงดีเกิร์ฮูลูให้ลูกหลานได้รู้จักและจะอธิบายวิธีการขับร้อง การแต่งกายสำหรับการดีเกิร์ฮูลู หรือเพลงที่ใช้ในการขับร้องในการแสดง และการรำมือเพื่อประกอบการแสดงของแต่ละเพลง เพื่อไม่ให้เกิดการหลงลืมวัฒนธรรมเดิมจากคนเก่า ๆ ที่เคยสะสมกันมา และการที่จะสะสมวัฒนธรรมต่อได้นั้นต้องมีคนที่รับต่อหรือการที่นำการแสดงไปแสดง เพื่อก่อให้เกิดความสนใจหรืออยากที่จะเข้ามาเพื่อสะสมต่อหรือจะเป็นการสะสมวัฒนธรรมโดยการจัดห้องเรียนเกี่ยวกับศิลปะการแสดงดีเกิร์ฮูลูอย่างละเอียด เพื่อให้เยาวชนหรือเด็กนักเรียนได้เข้าไปศึกษาได้ เพื่อให้เด็ก ๆ เยาวชนอยากที่จะสะสมต่อไป

2.2 ด้านการสืบต่อทางวัฒนธรรม เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านโดยการที่นำคณะดีเกิร์ฮูลูไปแสดงยังโรงเรียนหรือแสดงให้ลูกหลานดู เพื่อให้เกิดความชอบในการแสดงนี้หรือชอบวัฒนธรรมพื้นบ้านของบ้านตัวเอง โดยการส่งเสริมเยาวชนรุ่นใหม่โดยการส่งเสริมเพื่อให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม หรือการปลูกฝังจิตสำนึกและความชอบหรือสนใจ ในการที่จะสืบต่อวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อให้มีอยู่ให้นาน โดยการเชิญชวนเยาวชนรุ่นใหม่มาฟังและการบอกเล่าความเป็นมาเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่จำเป็นจะต้องสืบต่อต่อไปให้ได้ยู่ได้นานและไม่หลงลืม หรือจะเป็นการเชิญชวนเยาวชนที่สนใจในวัฒนธรรมดังกล่าว มาฟังการบรรยายหรือการชวนชวน เพื่อให้ได้สมาชิกใหม่เข้าร่วมคณะ เป็นต้น

2.3 ด้านการปรับปรุงและเผยแพร่วัฒนธรรม เป็นการนำวัฒนธรรมมาปรับปรุงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันและการแสดงเพื่อให้คนสมัยใหม่ได้ชมการแสดง โดยที่มีการปรับปรุงมาแล้ว และนำวัฒนธรรมในชุมชนไปเผยแพร่ยังต่างประเทศ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันและการร่วมกันสร้างเครือข่ายวัฒนธรรม และการปรับปรุงภาษาที่ใช้ในการแสดงเพื่อให้เข้าใจในการแสดงได้ทั่วถึง เพื่อเป็นศูนย์กลางประชาสัมพันธ์ผลงานของชุมชนหรือการปรับปรุงวัฒนธรรมโดยการจัดการปรับปรุงหลักสูตรการสอนให้เป็นรายวิชา เพื่อสามารถศึกษาวัฒนธรรมชุมชนให้คงอยู่โดยไม่หลงลืม และการเผยแพร่โดยการเผยแพร่ผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น ยูทูบ เฟสบุค หรือการเผยแพร่ผ่านทางแผ่นซีดี และการเผยแพร่ผ่านงานกิจกรรมต่างๆไม่ว่าจะเป็นงาน ชุมชน อำเภอ หรืองานเลี้ยงต่างๆ เช่น งานแต่งหรืองานมาเกบู่ โละ งานเข้าสู่ต้น เป็นต้น และทั้งนี้ การปรับปรุงการใช้เพลงที่ร้อง เลือกใช้เพลงที่ให้แง่คิดชีวิตเพื่อการเผยแพร่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการรับชมได้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของการแสดงดีเกิร์ฮูลูชุมชนบ้านตุ๊ก ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

1.1 ผู้แสดงดีเกิร์ฮูลู พบว่า ผู้แสดงดีเกิร์ฮูลูประกอบไปด้วย ตุ๊กปาตง ตุ๊กแกลาซุ ตุ๊กกาโระ๊ะ ผู้ใต้ และผู้ตอป และจะมีนักดนตรีหรือลูกคู่ และลูกคู่ที่ทำหน้าที่ร่ายรำมือ ผู้แสดงดีเกิร์ฮูลู จะประกอบไปด้วยผู้แสดงที่เป็นลูกคู่ประมาณ 10 - 20 คน โดยการเล่นเป็นหมู่คณะหรือเป็นวง และจะมีการร้องเพลงที่เป็นเพลงของตนเองในการแสดง และเพลงของวงอื่นมาร่วมแสดง เพื่อสร้างความสนุกสนานในการแสดงดีเกิร์ฮูลู ตามการศึกษา ภิเกฮูลู: การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์แบบและการพัฒนาศักยภาพ ได้กล่าวว่า คณะดีเกิร์ฮูลู จะมีการตั้งวงหรือตั้งคณะ คล้าย ๆ กับการตั้งวงลำตัดหรือเพลงฉ่อยของภาคกลาง ประเทศไทย คณะหนึ่ง ๆ จะมีลูกคู่ประมาณ 10 - 20คน โดยมีผู้ร้องเพลงที่อยู่ประจำคณะ บางคณะอาจมีนักร้องจากภายนอกวงมาเล่นสมทบ ส่วนผู้ขับกลอนภิเกฮูลูนั้น ส่วนใหญ่มักเป็นศิลปินอิสระ เมื่อรับงานมาแล้วผู้ขับกลอนดีเกิร์ฮูลูสามารถเลือกคณะลูกคู่ที่มาร่วมแสดงได้ตามที่ตนเองพอใจ นอกจากนี้ในการแสดง บรรดาผู้ชมสามารถร่วมสนุกกับคณะดีเกิร์ฮูลู ได้หากทางคณะดีเกิร์ฮูลูอนุญาต ซึ่งคล้าย ๆ กับการเล่นเพลงบอกภาคใต้ที่คนดูสามารถเข้าร่วมได้อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วคณะภิเกฮูลูมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ขับกลอนดีเกิร์ฮูลู คณะลูกคู่ดีเกิร์ฮูลู (เปรมสิริ ศักดิ์สูง และคณะ, 2550)

1.2 ลูกคู่ในคณะดีเกิร์ฮูลู พบว่า ลูกคู่ในคณะ จะประกอบไปด้วยลูกคู่ที่ทำการเล่นดนตรีกับลูกคู่ที่ทำหน้าที่ร่ายรำมือหรือนือโปะ และการร่ายรำมือที่เป็นเอกลักษณ์ของคณะนั้น ๆ ลูกคู่ในคณะดีเกิร์ฮูลู ซึ่งจะประกอบไปด้วยลูกคู่ที่เป็นนักดนตรีกับลูกคู่ที่ทำหน้าที่ร่ายรำ

มือหรือนือโป๊ะ ที่จะทำหน้าที่ในการประกอบท่าทาง ตามจังหวะเพลง ซึ่งแต่ละท่าที่ใช้อยู่ที่ เพลงที่ใช้ร้อง ซึ่งจะไม่เหมือนกัน และจะมีลูกคู่ทั้งหมด 10-20 คน ในคณะ ที่มีหน้าที่แตกต่างกันไป ดังคำกล่าวที่ว่า ลูกคู่ในคณะดีเกร์ฮูลูมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ลูกคู่ทำหน้าที่บรรเลงดนตรี และลูกคู่ทำหน้าที่รำยรำมือ บางคณะ ลูกคู่ทั้ง 2 ประเภทนี้ไม่ได้อยู่ในคณะเดียวกันกับผู้แสดง อาจจะอยู่กันคนละพื้นที่แต่จะถูกเรียกเชิญหรือว่าจ้างให้มาทำหน้าที่เป็นครั้งคราว (ยะพา เจนะนิ และคณะ, 2557)

1.3 เครื่องดนตรี พบว่า เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงดีเกร์ฮูลู ประกอบไปด้วย รำมะนาใหญ่หรือบานอฮิบู รำมะนาเล็กหรือบานออาเนาะ ซ้อง โหม่ง ลูกแซ็ก แทมบูริน ฉาบ ฉิ่ง ชลุ่ม ซอสามสาย ซึ่งแต่ละประเภทจะมีหน้าที่และจังหวะที่แตกต่างกัน และดนตรีหรือเครื่องที่ใช้แสดงดีเกร์ฮูลูจะมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยให้เข้ากับยุคปัจจุบัน ซึ่ง สุธี เทพสุทริวงค์ เรื่อง วิถีและพลังของลิเกฮูลูในจังหวัดปัตตานี ได้กล่าวว่า มีเครื่องดนตรีประมาณ 7 - 8 ชนิดประกอบด้วย รำมะนาใหญ่ รำมะนาเล็ก ซ้อง โหม่ง ฉิ่ง ฉาบ ลูกแซ็ก และ ชลุ่ม (ซึ่งจะมีหรือไม่มีก็ได้) ซึ่งเครื่องดนตรีแต่ละชนิดจะสอดประสานเสียงกันได้เพราะเพียงใดขึ้นอยู่กับการฝึกซ้อมภายใน คณะด้วย (สุธี เทพสุทริวงค์, 2546)

1.4 เพลง พบว่า เพลงที่ใช้แสดงดีเกร์ฮูลู จะมีเพลงที่ร้องโดยหัวหน้าคณะคือ เรียกว่า ปาดงหรือการขับกลอนมลายู อาจจะเป็นกลอนที่มีคนแต่งมาก่อนแล้วหรือการแต่งสดๆกันบนเวที และเพลงที่ร้องโดยนักร้องคณะ อาจจะเป็นเพลงที่ใช้ร้องทั่วไป เช่น เพลงลูกทุ่ง เพลงมาเล และเพลงวาบูนแล ที่จะถูกขับร้องก่อนจบการแสดง ซึ่ง อ้อมดาว ลอยสุวรรณ ศึกษาเรื่อง บทบาทของดีเกร์ฮูลูต่อการพัฒนาในจังหวัดยะลา ได้กล่าวว่า สำหรับเพลงประกอบที่ใช้ในการแสดงดีเกร์ฮูลูเป็นสิ่งที่นักร้องจะต้องเตรียมไว้ล่วงหน้า โดยอาจจะใช้เพลงเก่าที่มีผู้แต่งแต่งไว้อยู่แล้ว หรืออาจจะแต่งเพลงขึ้นมาใหม่ก็ได้แต่จะต้องฝึกซ้อมล่วงหน้าก่อนออกแสดง ซึ่ง จะแตกต่างจากกลอนสดซึ่งหัวหน้าจะใช้ปฏิภาณไหวพริบคิดขึ้นสด ๆ ในการแสดงทั้งนี้นักร้อง อาจจะมีคณะประจำหรือเป็นนักร้องอิสระไม่สังกัดคณะใดก็ได้ ซึ่งมีหลายคนที่ยึดอาชีพร้องเพลงด้วย (อ้อมดาว ลอยสุวรรณ, 2559)

1.5 การแต่งกาย พบว่า การแต่งกายของผู้ชายกับผู้หญิง จะแต่งตัวเหมือนกัน โดยมีเสื้อกับกางเกง เป็นชุดมลายู แต่บางพื้นที่ จะแต่งชุดبانง หรือจะเป็นเสื้อคอกลมกับผ้า โสร่ง และชุดจะมีการนิยมใส่ชุดเป็นสีที่ฉูดฉาด เพื่อเพิ่มสีสันในการแสดง การแต่งกายของการแสดงดีเกร์ฮูลู มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ที่เป็นมลายู โดยการแต่งตัว ใส่ชุดมลายู ผู้หญิงจะมีการใส่ชุดบานง ผู้หญิงกับผู้ชายมีการแต่งตัวเหมือนกันโดยการใส่ เสื้อ กางเกง แต่บางโอกาสจะมีการใส่เสื้อกับผ้าโสร่ง ในการแสดงดีเกร์ฮูลู ดังการศึกษาเรื่อง ลิเกฮูลู: กรณีศึกษา คณะอาเนาะป อุมาร อาเนาะปูยู อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี ได้กล่าวว่า การแต่งกายในการแสดงลิเกฮูลู สมัยก่อนมักแต่งชุดอย่างชาวบ้านทั่วไป คือ โปกหัว สวมเสื้อคอกลม ทุ่งผ้าโสร่ง

บางครั้งเห็นบกริช หรือ ขวาน เพื่อเอาไว้มข้มขั้วญคู้ต้อสู้ ต้อมามีการแต่งกายแบบ“รำซึละ” แต่ไม่เห็นบหรือถ็อกริช บางทีอาจจะเห็นบขวานก็มีแต่ในปัจจุบันนิยมแต่งกายแบบไทยมุสลิมทั่ว ๆ ไป หรือแบบสมัยนิยม แต่ก็ไม่มีทึ้งการแต่งกายตามแบบบัญญัติในอิสลาม (ณัฐฐาพร หอมแซม, 2548)

2. วิธีการสืบทอดดีเกิ้ลฐลูขุมชนบ้านคูกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

2.1 ด้านการสะสมวัฒนธรรม พบว่า การสะสมวัฒนธรรมจะต้องสะสมวัฒนธรรมจากคนรุ่นก่อนๆเก็บสะสมกันมา เพื่อให้สามารถสะสมได้มาจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้คนในปัจจุบันได้ชมและศึกษา หรือการปลูกฝังความคิดให้เยาวชนอยากสะสมวัฒนธรรมต่อไป การสะสมวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญกับคนรุ่นหลังที่ควรใส่ใจหรือตระหนักถึงให้มาก เพื่อจะสื่อถึงความ เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมนั้น หรือก่อให้เกิดความรัก ห่วงเห่นของวัฒนธรรมเพื่อให้คงอยู่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ประโยชน์แก่การศึกษาของวัฒนธรรม ตามการศึกษา เรื่อง การศึกษาการรับรู้ของชุมชนต่อคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมในเขตเมืองกรณศึกษา เขตเทศบาลนครลำปาง ได้กล่าววว่า ซึ่งความสำคัญในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำริโดยสรุปว่า การอนุรักษ์มรดกของชาติต้องกระทำเพื่อรักษาเกียรติของภูมิของชาติและเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในทางศิลปวัฒนธรรม ทำให้คนในชาติได้รู้จักรากเหง้าและเอกลักษณ์ความเป็นชาติของตน ทำให้เกิดความภูมิใจซึ่งนำไปสู่ความคิดในการช่วยปกป้องรักษาชาติของตนไว้ (ทะนงศักดิ์ วิกุล, 2547) รวมทั้งยังมีงานวิจัยของ พลอยภัทรา ตระกูลทองเจริญ เรื่อง การศึกษาความตระหนักในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมกรณีศึกษา: หมู่บ้านศาลาแดงเหนือ เชียงรากน้อย ได้กล่าวว่า การอนุรักษ์หรือการธำรงมรดกทางวัฒนธรรมหรือการสะสมวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญที่คนรุ่นหลังควรที่จะใส่ใจหรือตระหนักถึงให้มาก เพราะ มรดกทางวัฒนธรรมจะสื่อถึงความ เป็นเอกลักษณ์ของชนชาตินั้น ๆ และยังก่อให้เกิดความผูกพันกันหรือความรักในชาติของตนส่งผลไปถึงการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักชาติซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการคงอยู่ของชาตินั้น ๆ ซึ่งหลักการที่สามารถทำได้คือ การสะสมและการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป (พลอยภัทรา ตระกูลทองเจริญ, 2557)

2.2 ด้านการสืบต่อทางวัฒนธรรม พบว่า การสืบต่อทางวัฒนธรรม เป็นการถ่ายทอดผ่านรูปแบบที่ได้รับและการสืบต่อให้คนรุ่นหลังได้รับรู้และเรียนรู้ถึงความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม โดยการเชิญชวนให้มารับชมการแสดงหรือการอธิบาย เพื่อให้ได้สืบต่อกันไปสู่รุ่นหลังในอนาคต การจัดการแสดงให้เยาวชนได้ยังคงชมต่อไป เพื่อให้เกิดความสนใจ และเพื่อทำให้เกิดความอยากสืบต่อวัฒนธรรมเพื่อให้ยังคงอยู่ต่อไป ดังงานวิจัยของ ชนาวี ดลรุ่ง เรื่อง การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมบุญสงกรานต์ ได้กล่าวว่า เพื่อพัฒนาการศึกษาตาม

แนวชายแดนไทย-กัมพูชา ผู้สืบทอดทางวัฒนธรรม หากมองในแง่มุมมองของการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจะเน้นการมองจากมุมมองของผู้ถ่ายทอด คือการส่งผ่านรูปแบบและเนื้อหาของวัฒนธรรมในลักษณะที่ไว้ได้รับอะไรมาก็ส่งผ่านไปอย่างนั้น มีอย่างไรก็ส่งไปอย่างนั้น แต่หากมองในแง่มุมมองของการสืบทอดทางวัฒนธรรมจะเน้นการมองจากมุมมองของผู้รับการถ่ายทอด คือการที่ได้รับมาอย่างไรก็ลองพยายามนำไปถ่ายทอดให้เหมือนต้นแบบมากที่สุด (ชนาวี ดลรัฐ และคณะ, 2560)

2.3 ด้านการปรับปรุงและเผยแพร่วัฒนธรรม พบว่า การปรับปรุงวัฒนธรรม เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันและการเผยแพร่วัฒนธรรม โดยการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ การปรับปรุงและเผยแพร่วัฒนธรรมคือการปรับให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อความสะดวกต่อคนในปัจจุบัน ซึ่งการปรับปรุงและการเผยแพร่โดยกระแสปัจจุบันคือกระแสโลกออนไลน์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงและเผยแพร่ ตามการศึกษา เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้กล่าวว่า การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมได้อธิบายถึงกระบวนการ ยอมรับเอานวัตกรรมของการเผยแพร่วัฒนธรรมหรืออิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์เข้ามาสู่วัฒนธรรม ซึ่งก่อนตัดสินใจยอมรับเอาวัฒนธรรมใหม่จะต้องคำนึงถึงประโยชน์และความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเดิมในท้องถิ่น (สรระเกียรติ กุลเจริญ, 2558)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษา ดีเกิร์ฮูลุ: การสืบทอดวัฒนธรรมศิลปะการแสดง กรณีศึกษาชุมชนบ้านตูกู ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส พบว่า องค์ประกอบของการแสดงดีเกิร์ฮูลุ ประกอบด้วย 1) ผู้แสดงดีเกิร์ฮูลุ ตุแกปาตง คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการร้องบทกลอนมลายูเป็นการเริ่มต้นที่จะร้องบทกลอนก่อนการแสดงอื่น ๆ ตุแกลาซุหรือโต๊ะยอโร คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ร้องเพลง ตุแกกาโระ คือผู้ที่ทำหน้าที่ร้องขับกลอนสดโต้ตอบฝ่ายตรงข้าม หรือการโต้ตอบแบบสด ๆ 2) ลูกคู่ในคณะดีเกิร์ฮูลุ จะประกอบไปด้วย ลูกคู่ที่ทำหน้าที่บรรเลงดนตรีและลูกคู่ที่ทำหน้าที่รำ รำมือหรือนือโปีะ ลูกคู่ที่ทำหน้าที่บรรเลงดนตรี 3) เครื่องดนตรี ที่ใช้บรรเลงเพลงในคณะดีเกิร์ฮูลุจะมีเครื่องดนตรีและการทำหน้าที่ในแต่ละเครื่องดนตรีที่แตกต่างกัน เช่น รำมะนาใหญ่หรือบานอฮู บำมะนาเล็กหรือบานออาเนาะ ซ้อง ฉาบ ลูกแซ็ก ซลุย แท็บ 4) เพลง ที่ใช้ขับร้องในการแสดงดีเกิร์ฮูลุ จะมีเพลงนำที่ขับร้องโดยหัวหน้าคณะหรือเรียกอีกอย่างว่าปาตงซึ่งเป็นการขับกลอนก่อนการแสดงและการขับกลอนเพื่อโต้ตอบกัน เพลงร้องปกติที่ร้องโดยนักร้องทั่วไปในคณะดีเกิร์ฮูลุซึ่งจะเป็นเพลงที่นักร้องแต่ละคนถนัด จะประกอบไปด้วยเพลงลูกทุ่ง สตรีง มาเลและเพลงอินโด 5) การแต่งกาย ของการแสดงดีเกิร์ฮูลุ จะมีการแต่งกายแบบมลายูดั้งเดิม โดยการสวมใส่ชุดที่เป็นกางเกง ไม่ว่าจะผู้ชายหรือผู้หญิงจะมีการแต่งตัวที่เหมือนกัน

โดยการดูจากสถานที่ที่ไปแสดง ส่วน วิธีการสืบทอดดีเกิ่ฐลูชุมชนบ้านคู 1) ด้านการสะสม วัฒนธรรม การสะสมวัฒนธรรมจะต้องเกิดจากคนรุ่นเก่า ๆ เก็บสะสมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้คนรุ่น หลังได้เรียนรู้ 2) ด้านการสืบทอดทางวัฒนธรรม นำคณะดีเกิ่ฐลูไปแสดงยังสถานที่ต่าง ๆ แสดงให้ เยาวชนรุ่นใหม่ได้ดู เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม และเกิด ความรู้สึกที่จะสืบสานต่อไป 3) ด้านการปรับปรุงและเผยแพร่วัฒนธรรม เป็นการนำวัฒนธรรม มาปรับให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ทำให้การแสดงน่าสนใจ จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1) จากผลการวิจัยทำให้เห็นถึงความสำคัญ ของศิลปะการแสดง และเพื่อนำไปเผยแพร่เพื่อเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ 1.2) ทำให้ทราบถึง ข้อผิดพลาด เพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการแต่งกายในการแสดงดีเกิ่ ฐลู 2.2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับลูกคู่ในการแสดงดีเกิ่ฐลู 3) ข้อเสนอแนะต่อชุมชน 3.1) ควรมี การประชาสัมพันธ์ในการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงของดีเกิ่ฐลูเพื่อให้มีอยู่จนถึงรุ่นต่อไป 3.2 คนในชุมชนควรให้ความสำคัญกับศิลปะการแสดงดีเกิ่ฐลูและจัดกิจกรรมให้คนในชุมชนได้ชม ต่อไป 4) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน 4.1) ควรมีการบูรณาการดีเกิ่ฐลูให้เป็นรายวิชาการสอน กับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ 4.2) ควรมีการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ดีเกิ่ฐลูเพื่อสร้าง เป็นอาชีพให้กับคนในชุมชน

บรรณานุกรม

- ชนาวี ดลรัฐ และคณะ. (2560). การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมบุญสงกรานต์ เพื่อพัฒนา การศึกษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา. วารสารชุมชนวิจัย, 1(3), 95-109.
- ณัฐภาพร หอมแ่ม. (2548). ลิเกฐลู:กรณีศึกษาคณะอาเนาะป อุมาร อาเนาะปยู อำเภอแม่ ลาน จังหวัดปัตตานี. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยคุ รียางควิทยา). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทะนงศักดิ์ วิกุล. (2547). การศึกษาการรับรู้ของชุมชนต่อคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมในเขต เมืองกรณีศึกษา เขตเทศบาลนครลำปาง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เปรมสิริ ศักดิ์สูง และคณะ. (2550). ลิเกฐลู: การศึกษาเชิงประวัติรูปแบบและการพัฒนา ศักยภาพ. ใน (รายงานการวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ กระทรวง วัฒนธรรม.

- พลอยภัทรา ตระกูลทองเจริญ. (2557). การศึกษาความตระหนักในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมกรณีศึกษา: หมู่บ้านศาลาแดงเหนือ เชียงรากน้อย. ใน (วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พิณทิพย์ ชาวปลื้ม. (2556). การสืบทอดวัฒนธรรมปีพาทย์มอญใน อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยะพา เจณี และคณะ. (2557). บทบาทเพลงพื้นบ้านดิเก๋ฮูลูในการเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สรรเกียรติ กุลเจริญ. (2558). การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีงานประเพณีสงกรานต์พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ใน (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุธี เทพสุทริวงศ์. (2546). วิถีและพลังของลิเกฮูลูในจังหวัดปัตตานีปัตตานี. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อ้อมดาว ลอยสุวรรณ. (2559). บทบาทของดิเก๋ฮูลูต่อการพัฒนาในจังหวัดยะลา. ใน (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- อุษณีย์ ธวัชโชติ และคณะ. (2556). วัฒนธรรมอาหารไทย: ภาคใต้. นนทบุรี : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.